

НАШІ ЮВІЛЯРИ

ВІТАЄМО З 65-ЛІТТЯМ ВІТАЛІЯ ГРИГОРОВИЧА ЛУКАШЕВИЧА

**ДОКТОРА ЮРИДИЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОРА, ЗАСЛУЖЕНОГО ЮРИСТА УКРАЇНИ,
ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА НАУКОВО-ВИРОБНИЧОГО ЖУРНАЛУ
“ДЕРЖАВА ТА РЕГІОНИ. СЕРІЯ: ПРАВО”**

Ім'я Віталія Григоровича Лукашевича, вченого правознавця, талановитого керівника та педагога здобуло заслужено високий авторитет і широке суспільне визнання не лише в Україні, а й далеко за її межами.

Народився вчений 7 березня 1948 р. у м. Київ.

Трудову діяльність розпочав у липні 1966 р. монтером, а, незабаром, механіком зв'язку Мічуринської дистанції сигналізації та зв'язку Південно-Східної залізниці.

У 1967 році закінчив Київський електромеханічний технікум залізничного транспорту, здобув кваліфікацію технік-електрик провідного зв'язку.

У грудні 1967 р. був призваний до лав Збройних Сил. Починав службу в навчальному підрозділі окремого полку зв'язку (м. Гостомель, Київська обл.) за спеціалізацією “Телефонна ЗАЗ” (засекречувальна апаратура зв'язку). Продовжив службу в Республіці Куба, у центрі радіоперехоплення і еле-

ктронної розвідки ГРУ Міноборони СРСР (Лурдес, Гавана).

З лютого 1970 р. працював у карному розшуку та експертно-криміналістичному підрозділі Дарницького РВВС м. Київ.

З 1974 до 1992 р. його життя та діяльність пов'язані з Київською вищою школою МВС СРСР (реорганізованою в Українську академію внутрішніх справ, пізніше в Національну академію внутрішніх справ України, зараз – Національний університет внутрішніх справ), де він пройшов шлях від начальника кабінету кафедри криміналістики, викладача, старшого викладача, доцента цієї самої кафедри до заступника начальника факультету з підготовки керівників середньої ланки органів внутрішніх справ України.

У 1980 році брав участь у забезпеченні громадського порядку під час проведення Олімпійських ігор у м. Київ.

У 1988 році, в складі звідного загону міліції, забезпечував дотримання громадського

порядку та громадської безпеки в Республіці Вірменія – командир роти, помічник начальника штабу звідного загону, після введення на території Вірменії надзвичайного стану – помічник коменданта Араратської долини з правових питань. Брав участь у ліквідації наслідків землетрусу в м. Спітак (Вірменія). Організовував і супроводжував до кордону з Нахічеванською АР біженців-азербайджан із селищ Араратської долини.

На початку 1990-х рр. – командир звідного загону Української академії внутрішніх справ з підтримання громадського порядку під стінами Верховної Ради України.

У 1992 році за його ініціативи, а також безпосередньої активної участі, було організовано Республіканський навчально-методичний центр МВС України, на який покладалося завдання виконувати провідну роль в організації та навчально-методичному забезпеченні системи вищої відомчої освіти, а також координувати їхню наукову та навчальну діяльність, котрий він очолював до 1994 р.

Протягом 1992–1993 рр. Республіканським навчально-методичним центром разом із новоствореним відділом навчальних закладів Головного управління кадрів МВС України було розроблено та затверджено рішенням колегії МВС України Концепцію відомчої системи підготовки кадрів і заходи щодо її забезпечення та Програму вдосконалення діяльності навчальних закладів МВС України до 2000 р. Відповідно до неї було створено Донецький, Луганський, Харківський інститути внутрішніх справ. А при Українській академії внутрішніх справ – Київський і Львівський інститути внутрішніх справ. А також, Запорізьке і Сімферопольське училища міліції. Організував і надав практичну допомогу в ліцензуванні перелічених відомчих навчальних закладів. Започаткував і належно зареєстрував фаховий журнал – “Інформаційний бюлетень Республіканського навчально-методичного центру”, був його головним редактором.

Його заслугою є також діяльне сприяння створенню (у 1994 р.) та розбудові Запорізького юридичного інституту МВС України, у якому він працював першим проректором до листопада 2002 р. Також Херсонського філіалу, а пізніше самостійного юридичного інституту МВС України (1997–2002 рр.). Започаткував і належно зареєстрував фаховий журнал – “Вісник Запорізького юридичного інституту”, був його відповідальним редактором.

Діяльність В.Г. Лукашевича відзначена численними відомчими нагородами.

З листопада 2003 р. і до сьогодні працював першим проректором, проректором з правового забезпечення, завідувачем кафедрою кримінального процесу та криміналістики Класичного приватного університету

(м. Запоріжжя) – куратором Інституту права імені Володимира Сташиса, для створення якого доклав чимало зусиль.

У січні 1980 р., під керівництвом професора О.Р. Ратінова, захистив кандидатську дисертацію: “Криміналистические аспекты изучения преступных групп” (спеціальність 12.00.09) у Всесоюзному інституті по вивченню причин і розробки заходів попередження злочинності (м. Москва).

У 1988 році присвоєно вчене звання доцента.

У вересні 1993 р. у спеціалізованій вченій раді Київського університету імені Тараса Шевченка захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук на тему: “Основи теорії професійного спілкування слідчого” (спеціальність 12.00.09).

У 1998 році присвоєно вчене звання професора, а у 1999 р. – почесне звання Заслужений юрист України.

На різних етапах свого становлення як ученого й педагога В.Г. Лукашевич досліджував широке коло актуальних наукових і прикладних проблем. Так, у 70-х рр. ХХ ст. одним із перших на теренах тогочасного Союзу займався дослідженням правових, криміналістичних і психологічних аспектів злочинних формувань; розробив на цій основі практичні рекомендації впливу на учасників злочинних груп із метою їхньої ранньої профілактики та вдосконалення тактики розслідування скоєних ними злочинів.

У 80-х рр. ХХ ст. досліджував проблему розслідування злочинів у місцях позбавлення волі. Розробив і запровадив у навчальний процес Київської вищої школи МВС СРСР новий спеціалізований курс криміналістики: “Особливості організації розкриття та розслідування злочинів, що вчиняються засудженими, які відбувають покарання у виховно-трудових установах”.

У ці самі роки плідно займався питаннями вдосконалення навчально-виховного процесу, запровадженням до нього передових освітніх технологій, зокрема, проблемою застосування програмованого контролю знань як засобу якісного відбору при ступеневій, безперервній системі навчання, методу організації самостійної роботи слухачів і ефективного заходу поточного контролю. У співавторстві було підготовлено два навчальних посібники програмованих завдань із криміналістики (1985); створено і запроваджено у практику концепцію організації міждисциплінарного спецкурсу “Підготовка підрозділу до діяльності в особливих умовах” (Єреван – Москва, 1988), методичну розробку організації навчально-виховного процесу в особливих умовах (Єреван – Москва, 1988); створено навчальний посібник у співавторстві щодо проблеми запровадження технічних засобів навчання та їхніх комплексів у

навчальні заклади системи МВС СРСР (1989); розроблено методичний посібник стосовно використання навчального кіно для оптимізації процесу навчання (1990); розглянуто ділову гру як форму організації занять та методом вирішення навчально-пізнавальних завдань (1989); підготовлено методичну розробку з організації попереднього контролю знань слухачів на різних рівнях під час вивчення спеціалізованого курсу криміналістики (1989); запропоновано концепцію конструювання спеціалізованих курсів у формі ділових криміналістичних ігор (1990) і запроваджено її в курсі “Розкриття, розслідування та попередження окремих видів злочинів” у Київській вищій школі МВС СРСР тощо.

За дорученням Управління навчальнимикладами та науково-дослідними установами МВС СРСР очолив міжвузівський колектив із розробки наукової концепції, принципів і організаційної системи конструювання курсів криміналістики та методики їхнього викладання (міста Київ, Волгоград, Горький, Єлабуга, 1989–1990 рр.).

Водночас досліджував: проблему використання прийомів графічної фіксації зорового образу під час допиту (1987); виготовлення та використання суб'єктивних мальованих портретів у слідчій практиці (1988); проблемою інформаційного забезпечення розслідування (1989) тощо.

На початку 90-х рр. ХХ ст. стояв у витоків розбудови системи відомчої освіти Міністерства внутрішніх справ України. Він особисто, а потім у складі робочих груп Міністерства внутрішніх справ України розробляв Концепцію розбудови відомчої вищої освіти (1993, 1996 рр.), освітньо-професійні програми й обґрунтування введення нових юридичних спеціальностей: правоохоронна діяльність, криміналістична експертиза, кримінально-процесуальна діяльність, кримінально-виконавча діяльність – кваліфікаційних рівнів “молодший спеціаліст” та “спеціаліст”, що знайшли своє втілення в Постановах Кабінету Міністрів України від 18.05.1994 р. № 325 та від 24.06.1997 р. № 507.

З метою підвищення рівня підготовки фахівців-юристів для органів внутрішніх справ у відомчих вищих закладах освіти, ним розроблено педагогічну концепцію побудови системи безперервної, рівневої, поетапної, розвивальної освіти та модульно-рейтингової системи організації в ній ступеневого навчання; розроблено та запроваджено Навчальні плани підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст-юрист за спеціальностями 7.060101 – правознавство та 7.060102 – правоохоронна діяльність і відповідні Комплекси нормативних документів, які пройшли апробацію атестаційною експертизою Державної інспекції

навчальних закладів Міністерства освіти і науки України (1989 р.).

Головні напрями наукових інтересів у цей час були пов'язані з дослідженням професійного спілкування слідчого та розширенням на цій основі наукового підґрунтя для формування тактичних рекомендацій практикам.

Учений займався теоретико-правовими проблемами визначення поняття правоохоронної діяльності та розбудови органів внутрішніх справ на засадах чинної Конституції України, визначення їхнього місця та ролі в системі державної влади та місцевого самоврядування. З метою апробації наукових досліджень розробив та запровадив у навчальний процес (навчальний план, курс лекцій, методичне забезпечення, навчальний посібник) нову навчальну дисципліну “Правоохоронна діяльність ОВС” (1996); нові спеціалізовані (інтегровані) курси: “Проблеми общення при собирании, исследовании и использовании доказательственной информации на предварительном следствии” (1988), “Застосування норм кримінального права в правоохоронній діяльності” (1996).

В.Г. Лукашевич досліджував проблеми посилення соціальної відповідальності керівника (1998); культури управлінської діяльності як важливого компонента антикризового менеджменту (1999).

Чимало зусиль доклав до вдосконалення відомчої системи підготовки юридичних кадрів (1998). Організації роботи щодо адаптації курсантів та слухачів спеціалізованих ВНЗ МВС України до умов навчання та службової діяльності (2001).

Дослідник розглядав проблеми галузевої (відомчої) нормотворчої діяльності Міністерства внутрішніх справ. Він розробив пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правової бази та правотворчої діяльності Міністерства внутрішніх справ України (2001).

Протягом низки років В.Г. Лукашевич досліджував проблему розвитку процесуальної форми пізнання в кримінальному судочинстві (2001–2011).

Учений був одним із розробників, активним учасником обговорення та затвердження на сесії міської ради Статута м. Запоріжжя (2003).

Основними напрямами наукової діяльності вченого на сучасному етапі є: кримінальне право, кримінальний процес, криміналістика, юридична психологія, адміністративне право, правоохоронна діяльність, професійна педагогіка.

В.Г. Лукашевич є автором понад 260 наукових і навчально-методичних публікацій, із яких 5 монографій, 14 навчальних посібників; є співавтором підручника з криміналістики.

Найбільш вагомими є праці: “Спеціалізований курс криміналістики” (Київ, 1987, у співавторстві); “Тактика общення

слідателя с участниками отдельных следственных действий” (Київ, 1989); “Научная концепция, принципы и методическая схема конструирования специализированного курса криминалистики” (Київ, 1990); “Криминалистическая версия: гносеологический, логический и психологический аспекты” (Київ, 1991, у співавторстві); “Интеграция современного научного знания и тенденции построения частных криминалистических теорий” (Київ, 1992); “Криминалистическая теория общения: постановка проблемы, методика исследования, перспективы использования” (Київ, 1993); “Профессиональное общение следователя как фактор, повышающий эффективность расследования” (Луганськ, 1995); “Проблеми оптимізації діяльності з розслідування злочинів” (Київ, 1996); “Расследование преступлений как информационно-познавательный процесс принятия управленческих решений следователем” (Одеса, 1996); “Методологія правових досліджень: багаторівневість поняття” (Київ, 1996); “Діяльнісний підхід до викладання юридичних дисциплін” (Харків, 1996); “Проблеми та перспективи розбудови відомчих вищих закладів освіти зі ступеневою системою навчання” (Київ, 1996); “Вихідні теоретико-правові ознаки поняття правоохоронної діяльності” (Київ, 1996, у співавторстві); “Розбудова правоохоронних органів на засадах нової Конституції України” (Запоріжжя, 1997); “Місце й роль правоохоронних органів у системі державної влади та місцевого самоврядування” (Одеса, 1997, у співавторстві); “До визначення поняття “інформація”, що вживається в сучасному юридичному обігу” (Запоріжжя, 1998); “Правоохоронна діяльність органів внутрішніх справ” (Запоріжжя, 1998); “Слідча дія як криміналістичний метод отримання доказової інформації: методологічні витоки проблеми” (Запоріжжя, 2001); “Криміналістична класифікація засобів збирання доказів” (Запоріжжя, 2001); “Психологічні основи криміналістичної тактики” (Запоріжжя, 2001, у співавторстві); “Наукове забезпечення боротьби зі злочинністю” (Запоріжжя, 2003); “Перспективи й тенденції розвитку юридичної освіти в Україні” (Запоріжжя, 2003); “О месте криминалистики в системе наук” (Запоріжжя, 2003); “Проблеми й напрямки формування світоглядних уявлень майбутніх юристів – працівників органів внутрішніх справ” (Запоріжжя, 2003); “Реформування суспільства: шляхи політичної реформи” (Запоріжжя, 2004); “Відтворення обстановки і обставин події як методу пізнання під час розслідування злочинів” (Харків, 2004, у співавторстві); “Концепція розбудови регіональної системи юридичної освіти та науки” (Запоріжжя, 2004, у співавторстві); “Сучасні проблеми методології правових наук (Запо-

ріжжя, 2004)”; “Поновлення справедливості як функція кримінального покарання за злочини проти життя та здоров’я особи (порівняльний міжнародно-правовий аналіз)” (2004); “Розвиток доказування як форми пізнання в сучасному кримінальному процесі” (2004); “Криминалистика в системе наук” (2005); “Доказування як процесуальна форма та криміналістичний метод пізнання” (2005); “Методологічні проблеми оптимізації пізнавальної діяльності з розслідування злочинів” (2005); “Криміналістична класифікація слідчих дій” (2005); “Погляд на реформування вітчизняного кримінального судочинства в контексті вимог європейських стандартів” (2006); “Використання практики європейського суду з прав людини під час здійснення правосуддя в Україні” (2006); “До реформування вітчизняного кримінально-процесуального законодавства в контексті євроінтеграційних прагнень України” (2006); “Смертна кара в аспекті поновлення соціальної справедливості (міжнародний, історико-правовий та соціально-економічний екскурс)” (2006); «До поняття розкриття злочинів за “гарячими слідами”» (2007); «Типова програма розкриття злочинів за “гарячими слідами”» (2007); “Пізнавальна діяльність слідчого у світлі новітньої парадигми діяльнісного підходу” (2007); “Наукове забезпечення боротьби зі злочинністю” (2007); “Моделювання у криміналістиці та пізнавальній діяльності слідчого” (2008, у співавторстві); “Сучасні тенденції формування окремих криміналістичних теорій та проблеми криміналістичної методології” (2008); “Погляд на криміналістичну методикку як спеціалізовану навчальну дисципліну” (2008); “Проблеми реформування інституту адміністративної відповідальності у світлі вимог європейських стандартів” (2008); “Адміністративно-економічні шляхи подолання корупції в Україні” (2008); “До проблеми викладання навчальної дисципліни “Криміналістика”: історія та сучасність” (2008); “Історико-правові аспекти розвитку місцевого самоврядування в Україні” (2009); “До розробки проблеми наукових основ криміналістичної версії” (2009); “Проблеми розбудови кримінального судочинства в контексті нової концепції реформування кримінальної юстиції України” (2009); “Кримінально-процесуальне пізнання та доказування: історія та сучасність” (2009); “Кримінальне право” (2009, у співавторстві); “Сучасні погляди на доцільність повернення смертної кари” (2010); “Поняття правоохоронної діяльності та органів, що її забезпечують: сучасні проблеми визначення” (2010); “Забезпечення прав юридичних осіб в адміністративних провадженнях” (2011, у співавторстві); “Організаційно-тактична модель допиту підозрюваного за участю захисника” (2011); “До становлення вітчизняного антикорупцій-

ного законодавства” (2011); “Мистецтво здобувати і використовувати інформацію про особу злочинця: від моделювання зовнішнього вигляду та психологічних властивостей до висування і розробки криміналістичних версій щодо кола осіб, причетних до злочину” (2012, у співавторстві).

В.Г. Лукашевич багато років плідно займається підготовкою й атестацією науково-педагогічних кадрів. Серед його учнів 2 доктори та 16 кандидатів наук. Протягом багатьох років був членом експертної ради з національної оборони та безпеки; членом експертної ради з права ВАК України, членом спеціалізованих вчених рад: Національної юридичної академії України ім. Ярослава Мудрого, Національної академії внутрішніх справ України (м. Київ), Національної академії Служби безпеки України, Національного університету внутрішніх справ України (м. Харків), Спеціалізованої Вченої Ради по захисту кандидатських дисертацій (м. Баку Азербайджанська Республіка). Голова спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських і докторських дисертацій за спеціальностями: 12.00.08 і 12.00.09 у Класичному приватному університеті.

В.Г. Лукашевич – головний редактор науково-виробничого журналу “Держава та регіони. Серія: Право”. Член редакційних колегій: збірника наукових праць “Держава та регіони. Серія: Право та державне управління”, “Вісника Запорізького національного університету”, “Юридичні науки”; “Вісника Запорізького юридичного інституту МВС Ук-

раїни”; тематичного збірника наукових праць Запорізького юридичного інституту “Інформаційні технології та захист інформації”.

З 2000 року Член Ради з юридичної освіти і науки вищих навчальних закладів та наукових установ України.

У 2001 році рішенням Ради директорів Американського біографічного інституту (члена Асоціації видавців півдня Національної асоціації незалежних видавців США) його удостоєно честі бути включеним номінантом до десятого ювілейного пам’ятного видання добірних біографій “500 впливельних лідерів”, серед тих, хто має істотний внесок у суспільний та професійний розвиток визначеної галузі знань, еліти, котра відіграла певну роль у житті суспільства.

З лютого 2012 р. В.Г. Лукашевич очолює Запорізький місцевий осередок Міжнародної громадської організації “Конгрес Криміналістів”.

Принциповість і шляхетність, широка ерудованість і сумлінне ставлення до своїх обов’язків, високі людські якості здобули В.Г. Лукашевичу авторитет та повагу юридичної громадськості.

Редакційна рада та колегія науково-виробничого журналу “Держава та регіони. Серія: Право” щиро вітають Віталія Григоровича Лукашевича зі славним ювілеєм, бажають міцного здоров’я, благополуччя, невичерпного творчого натхнення та наснаги, подальших успіхів у багатогранній діяльності.